

KARANLIKTA DA IŞIK VAR!

GECE FOTOĞRAFI

Güneşin batmaya yüz tutması, çoğu fotoğrafçı için makineleri çantaya yerleştirerek, evin yolunu tutmak demektir. O saatlerde, gün ışığının parıltıları yok olurken, geride renklerden uzak siyahımsı bir dünya kalır. Fotoğrafçı için, “artık fotoğraf çekilmez” saati başlamıştır. Oysa dünya, güneşsiz zamanlarında da fotoğraf filmlerine hapsedilebilecek görüntüleri sunmakta hiç de cimri davranmaz. Işıl ışıl aydınlatılmış yerleşimlerden tutun da, dolunaylı bir akşamda karşılaşılabileceğiniz çok güzel doğa manzaralarına kadar pek çok konu, gece fotoğrafçısı için cazip olabilir. Ama bir gece fotoğrafçısı, gün ışığında çalışan bir fotoğrafçıya kıyasla daha çok çalışmak zorunda da kalabilir.

Kendine özgü güzellikleriyle gece, fotoğrafın ilk yıllarından beri fotoğrafçıların çalışma alanı içinde yerini almış olsa da, başarılı sayılacak fotoğraflar ancak 1900’lerden sonra, fotoğraf teknolojisindeki gelişmelere koşut olarak yaygınlık kazanmış. Günümüzde gece fotoğrafçılığı çoğu fotoğraf okulunda ayrı bir ders olarak işlenmekte; başka bir deyişle gece fotoğrafı, fotoğrafın uzmanlık gerektiren alanlarından biri. Böyle bir özelliği olmasına karşın gece fotoğrafı, amatör ya da değil, hemen her fotoğrafçının denediği bir uğraş. Gerçekten gecenin kendine has bir güzelliği var. Pırıl pırıl aydınlanmış şehirler, sokaklar, parklar, sodyum ya da büyük halojen lambalarla aydınlatılmış, tarihi, turistik mekanlar ya da mimari özelliği öne çıkarılmak istenen binalar,

araba ışıkları, mağaza vitrinleri, insanın gece yaşamı, dolunaylı bir gecede ayın oluşturduğu manzaralar, su yansımaları ya da karlı bir dağ, gökyüzündeki bulutlar, ay karanlığında yıldızlı gökyüzü manzaraları, karanlık bir tepede içinden ışık sızan evler vs. amatör ya da profesyonel pek çok fotoğrafçının görüntülediği ya da görüntülemek istediği gece konularıdır.

Gece fotoğrafı çekmenin birinci kuralı, ne tür bir fotoğrafı, nasıl bir yerde çekeceğinize karar vermektir: Yalnızca manzara fotoğrafları çekilebilecek doğal bir alanı mı, oldukça hareketli bir şehir manzarası ya da şehrin değişik ışıklarla aydınlatılmış mimari bir öğesini mi, ya da acaip araç ve makinelerle ağzına kadar dolu bir sanayi bölgesini mi, ya da değişik ışıklarla aydınlatılmış

tarihi ve turistik bölgeleri mi çekeceğinize karar vermelisiniz.

Gece fotoğrafı çekmek için gereksinim duyacağımız malzemeler, düşük ışık koşullarında çekim yapmaya olanak sunan örtücü hızı değerlerine sahip bir 35 mm SLR, bir deklanşör kablosu ve bir tripoddan ibarettir. Kompakt sayısal ya da geleneksel makineler, yaratıcı gece çekimleri için pek uygun sayılmazlar. Özel bir planlama gerektirmeyen bir konu çalışılmayacaksa, çoğu fotoğrafçı flaş ya da ek aydınlatma cihazlarını da kullanmaz. Fotoğraf makinesinde P (program) modu ya da B (bulb) ve T (time setting) ile gösterilen örtücü hızlarının bulunması yeterli olur. Hem B hem de T örtücü hızlarında, filmin ne kadar süreyle ışıklanacağına fotoğrafçı karar verir. Ama araların-

da basit bir fark bulunur. B örtücü hızında fotoğrafçı, perdenin açık kalmasını istediği süre boyunca deklanşöre basmak zorunda kalır. Işıklama süresi çok uzun olduğunda fotoğrafçı yorulur. Yorgun bir fotoğrafçının makineyi titretme olasılığı çok yüksektir ve bu tüm emekleri boşa çıkarabilir. T örtücü hızındaysa deklanşöre ilk basış örtücü-yü açar, ikinci basışta örtücü-yü kapatır; yani fotoğrafçı çekim boyunca deklanşöre basmak zorunda kalmaz. Aslında yeni nesil makinelerde T örtücü hızına pek rastlanmıyor. Bunun yerine bir kilitlenebilir deklanşör kablosuyla B örtücü hızının kullanılması öneriliyor. Gece çekimlerinde düşük ışık koşulları makinenin kendiliğinden (A) ya da program (P) modunda çekim yapmayı olanaksızlaştırabilir ya da yine ışık koşullarına bağlı olarak bu modlarla yapılan çekimlerden, beklenenin aksine oldukça başarısız sonuçlar elde edilebilir. Bu yüzden, bu konuda deneyim kazanmış fotoğrafçılar çekim sırasında genellikle B örtücü hızını kullanırlar.

İyi bir gece fotoğrafı hava karardık-tan bir saat sonra çekilebilir ama kusursuz sonuçlar için en iyi zaman alacakaranlık ya da ondan kısa bir süre sonraki zaman dilimidir. Bu zaman diliminde doğal ışıkla yapay ışık arasında fotoğraf için iyi bir denge oluşur. Uzun ışıkalamalara, genellikle şehir ışıklarından uzak, etkili gece manzaraları çekmek için gerek duyulur. Konuya bağlı olarak, bir gece çekiminde ışıkla-ma süresi birkaç saniyeden 8 saate kadar değişebilir.

Karşıtlık Yasası ve Işıklama

Fotoğrafta bir filmin üzerine düşecek ışık miktarını belirleyen değişkenler, sabit bir film hızı için örtücü hızı ve diyaframdır. Film üzerine düşen ışık enerjisi filme düşen ışığın şiddeti (diyaframla denetlenir) ve sürenin (örtücü hızıyla denetlenir) çarpımına eşittir. Buradan da kolayca anlaşılacağı gibi, örtücü hızı ve diyafram açıklığı arasında ters orantılı bir ilişki vardır. Yani diyaframı bir durak kadar açmakla, örtücü hızını bir durak azaltmak, filme düşen toplam ışık enerjisini değiştirmez. Fotoğrafik gösterimle; örneğin filme düşen ışık

Işıkkölçerin önerdiği ışıkla-ma süresi

1 saniye
2 saniye
3 saniye
4 saniye
10 saniye.
20 saniye
40 saniye
80 saniye
10 dakika

Düzeltilme çarpanı

1,5
2,0
2,5
3,0
5,0
6,0
7,0
8,0
11,0

Düzeltilmiş Işıklama Süresi

1,5 saniye
4 saniye
7,5 saniye
12 saniye
50 saniye
2 dakika
4 dakika 40 saniye
10 dakika 40 saniye
2 saat

Karşıtlık Yasasının işlemediği durumlarda ışıkla-ma önerileri (T-Max 400 ISO için)

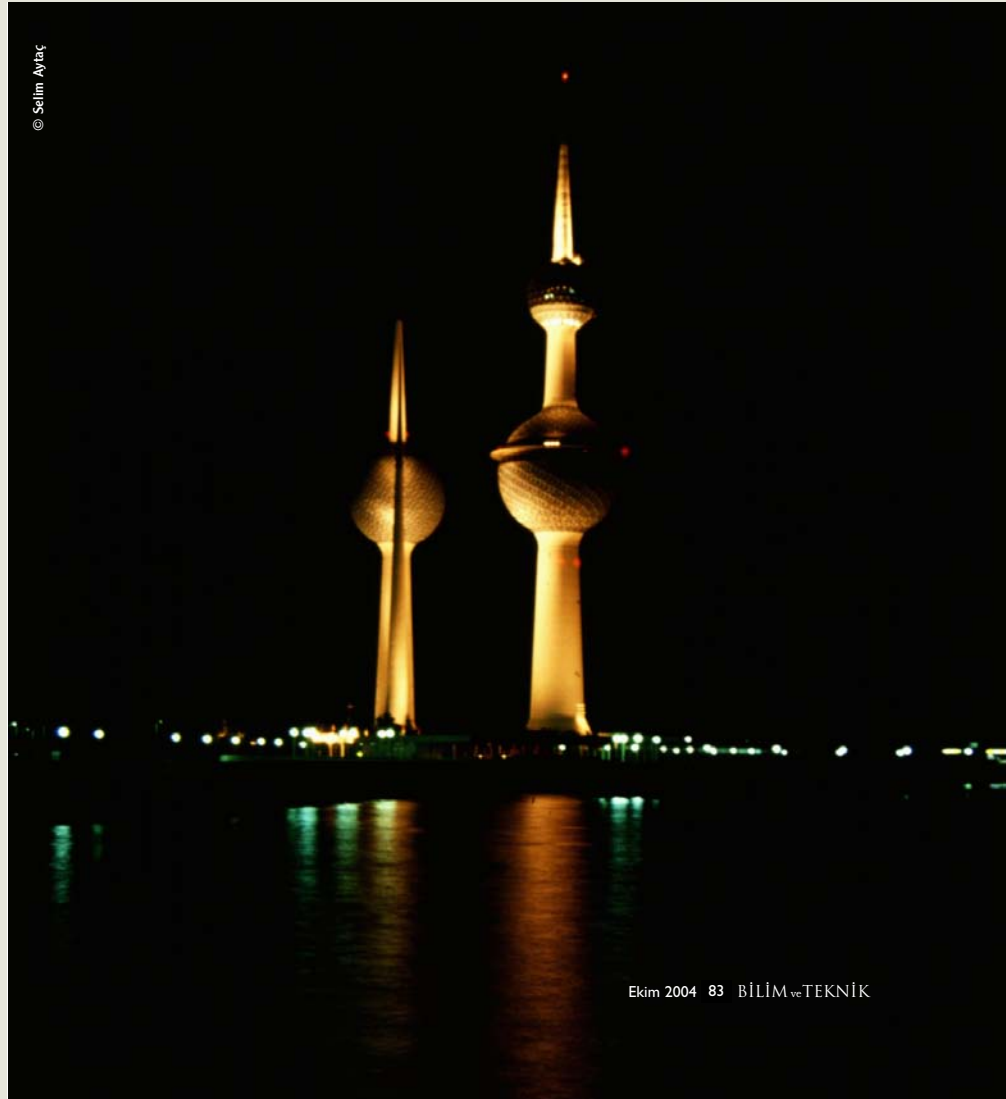
enerjisi açısından 1/125s örtücü hızı ve f/4 diyafram değeriyle yapılan bir çekimle 1/60s örtücü hızı ve f/5,6 diyafram değeriyle yapılan bir çekimde filme düşen ışık enerjisi aynı olur. İşte bu işleyiş, karşıtlık yasası olarak bilinir ve filme düşen toplam enerjinin, bu enerjiyi oluşturan şiddet ve zaman bileşenlerinden istatistiksel olarak bağımsız olduğunu söyler. Ancak bu durum belli aralıklarda geçerlidir. Çok düşük, ya da yüksek enerji düzeylerinde bu ilişki bozulur.

Bu da Karşıtlık Yasası'nın işlemeyi-

yişi olarak bilinir. Çok düşük ve çok yüksek ışık koşullarında ya da çok karanlık ortamlarda, ışıkla-ma sürelerinde bazı düzeltmelere gereksinim duyulur. Çok aydınlık ortamlarda ışıkla-ma sürelerini düşürmek, çok düşük ışıklı ortamlarda da ışıkla-ma sürelerini artırmak gerekir.

Film Seçimi

Başarılı gece fotoğraflarının elde edilmesinde doğru filmi seçmek önemli bir rol oynar. Renkli film kullanmak





© Serpil Yıldız

istiyorsanız, yapay ışıktaki başarılı sonuçlar elde edilmesini sağlayan Ektachrome 160, Fujichrome T64 gibi tungsten filmler iyi sonuçlar verirler. Bu tür filmlerle ay ışığının aydınlattığı bir manzara yerine, yerleşim alanlarında çekim yapmak doğru olur. Doğal ışıktaki gece manzaraları için S/B T-max 400, Ilford ya da Agfa'nın eşdeğerlikli filmlerini kullanan çok sayıda fotoğrafçı bulunur. Önerilen S/B filmler, geliştirme banyosunda önerilenden %10-20 gibi daha kısa bir süreyle geliştirilirlerse, çekilen manzaranın kontrastlık değerleri daha başarılı olur. Yine de gece

fotoğrafına yeni başlıyorsanız, her zaman kullandığınız ve özelliklerini bildiğiniz bir filmi seçmeniz, kendi deneyimlerinizin daha doğru gelişmesine yardımcı olur.

Film seçimindeki bir başka önemli unsur da film hızı. Yine konuya bağlı olarak fotoğrafçılar her hızdaki filmi kullanabilirler. Film hızı, ışıklandırma süresini değiştiren bir başka değişken olarak karşımıza çıkar. Film hızı arttıkça ışıklandırma süresi azalır ama, filmin yapısında bulunan ve gren adı verilen taneciklerin de irileşmesine yol açar. Bu yüzden çoğu fotoğrafçı, özellikle

de uzun pozlamalar için çok daha kaliteli üretilmiş yavaş filmleri tercih ederler.

Filmler, uzun pozlamalara farklı tepkiler gösterirler, ama hepsi Karşıtlık yasasının işlemeyişi nedeniyle bozulmaya uğrayarak değer kaybederler. Karşıtlık yasası çoğu film için 1/4 ve 1/1000 örtücü hızı değerleri arasında güvenilir olabilirken, bu değerlerin üstündeki ve altındaki örtücü hızı değerleri için işlemez hale gelebilir.

Bazı filmler, üzerlerinde yazılardan daha yüksek hızlarda kullanmaya zorlanabilirler. Film zorlama adını alan bu işlem aslında oldukça basittir. Örneğin 400 ISO bir filmi, makinenize taktıktan makinenin ISO değerini 800'e ayarlayıp çekim yapmak, bir film zorlama işlemidir. Zorlama, bir filmin her karesi için yapılır ve zorlanan ISO değeri için gerekli yıkama süreleri kullanılır. Bu yöntemle yapılmış çekimlerde, film renkliyse, renk değerlerinde bazı kayıplar olabilir. Hem renkli hem de S/B filmlerle yapılan çekimlerde grenler irileşir ve keskinlik azalır. Işık kalitesi de biraz düşer; ama yine de çok etkileyici görüntüler elde edilmesini engellemez.

Serpil Yıldız

Öneriler

Güvenli bir ortamda çekim yapmak oldukça önemli. Gece çekime çıkmadan önce çekim yapacağınız yeri keşfetmek ve yanınızda biriyle çekime gitmek çok yararlı olur.

Gece çalışmak demek, düşük bir hava sıcaklığında uzun bir süre boyunca ayakta dikilmek demektir. Bu nedenle giyim, son derece dikkate alınması gereken bir konu. İçinde sıcak bir içeceğin olduğu bir termos da gece fotoğrafçısı için film kadar gerekli bir malzeme. Soğuk hava koşullarında pillerin çabuk güç kaybettiğini de unutmamak gerekir. Gerekli tüm malzemeleri edeklemek de önemli.

Gece çekimleri yaparken dayanıklı bir termos taşıyın. Hava karadıktan sonra uzun saatler boyu çalışırken içilen sıcak bir içecek, çalışma gücünüzü artırır.

Yanınızda her zaman bir fener bulundurun.

Gece fotoğrafçılığında flaş kullanmayı gerektirecek tek konu portre olabilir. Açık havada, yapılan portre çekimlerinde de flaş ışığını yansıtarak kullanmak, arkaplan görüntülerinin ortaya çıkmasında başvurulan etkili bir yoldur. Flaş ya da diğer destek ışıklarıyla çekim yaparken bir du-

rak az ışıklatmak da yararlı olur, aksi takdirde açık hava gece portreniz fazla ışıklanabilir.

Yalnızca Ay fotoğrafı çekmek için oldukça güçlü bir tele objektifle şehir ışıklarından ve yarıttıkları kirlilikten uzak bir yer bulmak yeterli olur. Yıldızları da fotoğraflayabilirsiniz; bunun için, örtücü hızının çok uzun sürelerle açık kalması gerekir. Bunu yaparken makinenizin T modunu ya da kilitlenebilir bir deklanşör kablosuyla B modunu kullanabilirsiniz. Çektiğiniz gece manzarasında bol yıldızlı bir gökyüzü istiyorsanız, yine şehir ışıklarından uzakta ve uygun bir bölgede yaklaşık 15 dakikalık bir ışıklatmayla da çekim yapabilirsiniz.

Çektiğiniz tüm fotoğrafların ışıklandırma sürelerini hatasızca kaydedin. Bu kayıtlarla sonuçları karşılaştırarak, neden başarılı ya da başarısız olduğunuzu kolayca anlayabilirsiniz. Buradan elde edeceğiniz deneyimler, sonraki çekimlerinizdeki başarılarınızı çok etkiler.

Kullanılan filmin hızı ne olursa olsun, çekim sırasında mutlaka tripod kullanın.

Çekim sırasında, bir araba gibi beklenmedik bir ışık kaynağından çektiğiniz kareyi korumak için, siyah bir kart kullanarak kısa süreyle objektif önünü kapatın; bu filmin gereksiz ışık etkilerinden korunmasını sağlar.

Kaynaklar

[http://www.ephotozine.com/techniques/viewtechnique.cfm?re-
cid=170](http://www.ephotozine.com/techniques/viewtechnique.cfm?re-
cid=170)

<http://www.schoolofphotography.com/night/night.html>

<http://www.thenoctrines.com/resources/tipstricks4.html>

[http://photography.about.com/gi/dynamic/offsite.htm?si-
te=http://www.thenoctrines.com/tiphints.htm](http://photography.about.com/gi/dynamic/offsite.htm?si-
te=http://www.thenoctrines.com/tiphints.htm)

<http://www.thenoctrines.com/tiphints.htm>

<http://photography.about.com/library/weekly/aa112999c.htm>

<http://pages.athome.net/rwinkler/nightphotog.htm>

